

การจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของอุตสาหกรรมเวชสำอาง: กรณีศึกษาบริษัท ABC

Intellectual Property Management of Cosmeceutical Industry: Case Study of ABC Company

อริกา ศรีทอง^{1*}, ชคริต ศรีทอง²

Onwika Sritong^{1*}, Charcrit Sritong²

^{1,2}คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์

^{1,2}Faculty of Industrial Technology, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage

*ผู้นิพนธ์หลัก e-mail: onwika@vru.ac.th, charcrit@vru.ac.th

Received: March 23, 2023, 2023; Revised: April 17, 2023; Accepted: May 11, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจปัญหา และเสนอแนวทางแก้ไขและป้องกันปัญหาการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของธุรกิจอุตสาหกรรมเวชสำอาง กรณีศึกษาบริษัท ABC ในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยด้วยระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้เครื่องมือวิจัยที่ประกอบด้วย 1) การศึกษาข้อมูลเอกสาร 2) การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม และ 3) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เกี่ยวข้อง และยืนยันผลการเสนอแนวทางกับ นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริหารระดับสูงของบริษัท ผลการวิจัยพบว่าการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของธุรกิจอุตสาหกรรมเวชสำอาง ควรมุ่งเน้นดำเนินการใน 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านแผนการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา ควรจัดทำแผนการจัดการด้านทรัพย์สินทางปัญญาให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ขององค์กรเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานด้านทรัพย์สินทางปัญญา 2) ด้านกระบวนการบริหารทรัพย์สินทางปัญญา ควรมีการวางแผนกระบวนการด้านทรัพย์สินทางปัญญาให้ครอบคลุมในทุกกระบวนการ 3) ด้านระบบตรวจสอบทรัพย์สินทางปัญญา ควรมีระบบการตรวจสอบและทำการพิจารณาจัดรูปแบบทรัพย์สินทางปัญญาให้อยู่ในรูปแบบที่เหมาะสม และ 4) ด้านการจัดการองค์ความรู้ทรัพย์สินทางปัญญา ควรทำความเข้าใจความเข้าใจให้ชัดเจนเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาและสร้างองค์ความรู้เป็นของตนเอง

คำสำคัญ: การจัดการทรัพย์สินทางปัญญา; แผนการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา; กระบวนการบริหารทรัพย์สินทางปัญญา; ระบบตรวจสอบทรัพย์สินทางปัญญา; การจัดการองค์ความรู้ทรัพย์สินทางปัญญา

ABSTRACT

This research aimed to survey the problems, and provide the guideline for solving and protecting the intellectual property management problems of the cosmeceutical industry, a case study of ABC company. In this research, the qualitative methods was employed by using various tools which included 1) study the relevant document 2) observation, and 3) in-depth interviews with the relevant persons. Then, the results were reviewed by academic persons, experts, and the company's manager. The results found that the management of intellectual property of the cosmeceutical industry should focus on the following four areas: 1) Intellectual Property Management Plan: intellectual property management plan should be prepared in line with the organization's strategy as a guideline for intellectual property management 2) Intellectual Property Management System: intellectual property processes should be planned to cover the organization's operations 3) Intellectual Property Audit System: the organization should have an audit system for checking their intellectual property and considering them in the appropriate types, and 4) Intellectual Property Knowledge Management: the organization should have a clear understanding of their intellectual property and create their own intellectual property knowledge.

Keywords: Intellectual Property Management; Intellectual Property Management Plan; Intellectual Property Audit System; Intellectual Property Knowledge Management

บทนำ

อุตสาหกรรมเครื่องสำอางและความงามนับเป็นอุตสาหกรรมที่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2564 ตลาดอุตสาหกรรมเครื่องสำอางและความงามโลก มีมูลค่าสูงถึง 18.5 ล้านล้านบาท ขยายตัว 3% โดยเฉพาะภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่มีส่วนแบ่งทางการตลาดสูงถึง 36% ในส่วนของประเทศไทย

ในปี พ.ศ. 2564 ตลาดอุตสาหกรรมเครื่องสำอางและความงามมีมูลค่าถึง 221,000 ล้านบาท และถือได้ว่าประเทศไทยเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมความงามที่สำคัญ โดยผลิตภัณฑ์ที่ผลิตในประเทศ (Made in Thailand) ได้รับความนิยมสูงสุดในกลุ่มประเทศอาเซียน เนื่องจากผู้บริโภคเชื่อมั่นในคุณภาพของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตจากประเทศไทย

(ไทยโพสต์, 2565) ซึ่งในปัจจุบันสามารถจำแนกผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางออกเป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์ เช่น กลุ่มผลิตภัณฑ์ดูแลผิวพรรณ กลุ่มผลิตภัณฑ์ดูแลเส้นผม กลุ่มผลิตภัณฑ์ที่ใช้แต่งเสริมความงามหรือแต่งหน้า และกลุ่มผลิตภัณฑ์น้ำหอมและหัวน้ำหอม นอกจากนี้ยังมีเครื่องสำอางอีกกลุ่ม คือ กลุ่มเวชสำอาง (Cosmeceuticals) ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่อยู่ระหว่างยา (Pharmaceuticals) และเครื่องสำอาง (Cosmetics) โดยรวมคุณสมบัติของยาและเครื่องสำอางไว้ด้วยกัน ก็ได้รับความนิยมไม่น้อยเช่นกัน (กมลพรรณ แสงมหาชัย และคณะ, 2559) ผลิตภัณฑ์เวชสำอางในปัจจุบัน สามารถแบ่งประเภทตามสมบัติการออกฤทธิ์ของสารที่เป็นองค์ประกอบ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ชะลอความแก่ ผลิตภัณฑ์ทำให้ผิวขาว ผลิตภัณฑ์รักษาแผลเป็น และ ผลิตภัณฑ์รักษาสิว (ลิขิต ลาเต๊ะ, 2564)

ในปัจจุบันตลาดเวชสำอางโลกมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากหลายปัจจัย เช่น ผู้บริโภคในปัจจุบันได้ให้ความสนใจในการดูแลรักษาภาพลักษณ์ของตน การเติบโตของสังคมผู้สูงอายุ ซึ่งมีความต้องการผลิตภัณฑ์ในการดูแลผิวพรรณ ลดเลือนริ้วรอย หรือจุดต่างดํา การเติบโตของตลาดออนไลน์และโซเชียลมีเดีย ทำให้สามารถเข้าถึงลูกค้าได้ง่ายขึ้น การพัฒนาด้านการวิจัยและนวัตกรรมโดยบริษัทต่าง ๆ ได้ลงทุนในการด้านการวิจัยเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่ตรงต่อความต้องการของลูกค้ามากขึ้น จากรายงานของ

Vantage Market Research (2566) พบว่าตลาดเวชสำอางทั่วโลกมีมูลค่า 49.1 พันล้านเหรียญสหรัฐ ในปี พ.ศ. 2564 และคาดการณ์ว่าจะมีมูลค่าสูงถึง 77.4 พันล้านเหรียญสหรัฐภายในปี พ.ศ. 2571 อุตสาหกรรมเวชสำอางทั่วโลกคาดว่าจะมีอัตราการเติบโตโดยเฉลี่ยต่อปีแบบทบต้น (CAGR) ที่ 7.9% จากที่คาดการณ์ไว้ แต่ในปัจจุบัน พบว่าปัญหาที่สำคัญของอุตสาหกรรมเครื่องสำอางและเวชสำอาง คือการถูกละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา เช่น ในปี พ.ศ. 2564 บริษัทเครื่องสำอางเกาหลีได้ถูกละเมิดเครื่องหมายการค้าและการลอกเลียนแบบอย่างมากในประเทศจีนจำนวนสูงถึง 2,920 คดี และประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ข่าวสดออนไลน์, 2565) ในส่วนของประเทศไทยเอง ก็พบปัญหาดังกล่าวเช่นกัน ตัวอย่างเช่น ในปี พ.ศ. 2565 ได้มีการจับกุมผู้ผลิตเครื่องสำอางปลอมรายใหญ่ และยึดของกลางมูลค่ากว่า 70 ล้านบาท ซึ่งมีการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาผลิตภัณฑ์แบรนด์ดังรวมกว่า 18 ยี่ห้อ (กรุงเทพธุรกิจ, 2565) และในปี พ.ศ. 2566 ได้มีการจับกุมผู้ประกอบการกระจายผลิตภัณฑ์อาหารเสริมยา และเครื่องสำอางปลอม ซึ่งมีการวางขายผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ ยึดของกลางมูลค่ากว่า 10 ล้านบาท (ไทยรัฐออนไลน์, 2566) จากสถานการณ์ดังกล่าว ส่งผลกระทบในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นผู้บริโภคได้รับสินค้าที่ไม่ได้มาตรฐาน การทำลายภาพลักษณ์อุตสาหกรรมและเศรษฐกิจของประเทศ

ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ ทางคณะผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาร่วมกับบริษัท ABC ซึ่งเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ที่มีความเชี่ยวชาญในการผลิตสินค้าประเภทเวชสำอางในประเทศไทยมากกว่า 30 ปี มีการผลิตสินค้าทั้งแบรนด์ของตนเอง และรับจ้างผลิตภายใต้แบรนด์ของลูกค้า (OEM) นอกจากนี้ ทางบริษัทได้ให้ความสนใจต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์และนวัตกรรม เพื่อพัฒนาการผลิตและคุณภาพของผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่อง และจากการศึกษาของผู้วิจัยในอุตสาหกรรมเวชสำอางร่วมกับบริษัท ABC พบว่า มีหลายบริษัทในประเทศไทยประสบปัญหาในลักษณะเดียวกับบริษัท ABC ในด้านการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา เช่น บริษัท ABC มีสินค้าที่ออกตลาดมาก่อนข้างมาก ทำให้ผู้ผลิตบางรายแอบอ้างผลิตสินค้าปลอม หรือกระทำการผลิตสินค้าอื่น ๆ และใช้เลข อย. ปลอม และใส่ผู้ผลิตเป็นบริษัท ABC หรือปัญหาที่เกิดจากพนักงานของบริษัทบางคน ลาออกไปอยู่กับบริษัทคู่แข่ง แล้วนำข้อมูลของบริษัทไปเปิดเผยแก่บริษัทคู่แข่ง หรือปัญหาที่เกิดจากมีลูกค้าบางรายคุ้ย คุ้ยละเอียดการผลิตสินค้ากับบริษัท ABC และทางบริษัทได้พัฒนาสูตร เวชสำอางให้ลูกค้าทดลองจนพอใจแล้ว และได้เปิดเผยสูตรเวชสำอางเพื่อการเสนอราคา ปรากฏว่าลูกค้าแอบนำสูตรดังกล่าวเปิดเผยให้กับบริษัทคู่แข่งรายอื่น นอกจากนี้ทางบริษัท ABC ไม่สามารถทราบได้ว่าสูตรเวชสำอางที่ลูกค้านำมาให้บริษัทผลิตนั้น เามาจากแหล่งใด ซึ่งอาจเป็นของบริษัทอื่น ๆ

และหากบริษัทดำเนินการผลิตตามสูตรนั้น ๆ จะเป็นการละเมิดหรือไม่ ทั้งหมดนี้เป็นส่วนหนึ่งของปัญหาที่เกิดขึ้นในบริษัท ABC และอีกหลายๆ บริษัทในอุตสาหกรรมเวชสำอาง จากปัญหาดังกล่าวส่งผลให้ทางบริษัท ABC ได้รับผลกระทบในหลาย ๆ ด้าน เช่น การสูญเสียรายได้จากการฟ้องร้อง รวมไปถึงต้องสูญเสียลูกค้าบางส่วน ดังนั้นทางบริษัทได้เล็งเห็นปัญหาดังที่กล่าวมา จึงได้ร่วมมือกับทางคณะผู้วิจัยเพื่อสำรวจปัญหาและเสนอแนวทางแก้ไขและป้องกันปัญหาดังกล่าว

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อสำรวจปัญหาและเสนอแนวทางแก้ไขและป้องกันปัญหาจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของธุรกิจอุตสาหกรรมเวชสำอางกรณีศึกษาบริษัท ABC

การดำเนินการวิจัย

ในการทำวิจัยครั้งนี้ ทางคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ตามหลักของ Saldana, J. (2011) โดยทำการทบทวนแนวความคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องในเรื่องการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา จากวารสารวิชาการ งานวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาจากหัวข้อ 4 หัวข้อหลักดังนี้ 1) แผนการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา 2) กระบวนการบริหารทรัพย์สินทางปัญญา 3) ระบบตรวจสอบทรัพย์สินทางปัญญา และ

4) การจัดการองค์ความรู้ทรัพยากรสินทางปัญญา และนำหัวข้อหลักทั้ง 4 ด้าน มาเก็บข้อมูลเชิงลึกกับบริษัท ABC เพื่อเสนอทางแก้ไขและป้องกันปัญหาจัดการทรัพยากรสินทางปัญญาของธุรกิจอุตสาหกรรมเวชสำอาง

วิธีการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัย คือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยปรับปรุงจากกรอบแนวคิดและทฤษฎีที่ได้ศึกษาจากประเด็น 4 ประเด็นได้แก่ 1) แผนการจัดการทรัพยากรสินทางปัญญา 2) กระบวนการบริหารทรัพยากรสินทางปัญญา 3) ระบบตรวจสอบทรัพยากรสินทางปัญญา และ 4) การจัดการองค์ความรู้ทรัพยากรสินทางปัญญา โดยผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูล 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 เก็บข้อมูลเชิงลึกจากบริษัท ABC โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้บริหารระดับสูง ผู้ดูแลทางด้านกฎหมาย ผู้ดูแลด้านผลิตภัณฑ์ ผู้ดูแลด้านการตลาด และพนักงานที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรสินทางปัญญา จำนวน 10 ท่าน โดยการเก็บข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการสังเกตการมีส่วนร่วมในการทำงาน และการสัมภาษณ์ผ่านแบบสัมภาษณ์ส่วนบุคคลเชิงเจาะลึก (In-depth Interview) ตามหลักการของ Morris A. (2015) โดยวิธีเฉพาะเจาะจง การเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้ใช้คำถามปลายเปิดที่มีความยืดหยุ่นสูง โดยมีการออกแบบโครงสร้างของข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

(Semi-structured interviews) กล่าวคือ เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง หรือเป็นการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด ซึ่งเป็นกระบวนการวิจัยที่มีความยืดหยุ่นและเปิดกว้าง หรือมีการนำคำสำคัญ (Keywords) มาใช้ประกอบในการขึ้นาคำสัมภาษณ์ โดยมีข้อคำถามแบบเชิงลึกโดยแบ่งเป็นกลุ่มคำถาม 4 กลุ่มดังนี้ 1) แผนการจัดการทรัพยากรสินทางปัญญา 2) ระบบตรวจสอบทรัพยากรสินทางปัญญา 3) กระบวนการบริหารทรัพยากรสินทางปัญญา และ 4) การจัดการองค์ความรู้ทรัพยากรสินทางปัญญา เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลได้สามารถพุดคุยเรื่องราวเกี่ยวกับแนวทางการจัดการทรัพยากรสินทางปัญญาในด้าน ต่าง ๆ ได้อย่างอิสระไม่มีกำแพงกั้นระหว่างผู้สัมภาษณ์ ซึ่งยึดหลักความเต็มใจของผู้ให้ข้อมูลเป็นหลักและสามารถอธิบายสอบถามแลกเปลี่ยนระหว่างผู้สัมภาษณ์ ได้อย่างอิสระ โดยผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกับผู้ให้สัมภาษณ์คนแรกและคนที่สองเพื่อนำข้อมูลเป็นแนวทางการถามในผู้สัมภาษณ์คนลำดับต่อไป จนกระทั่งถึงจุดอิ่มตัวของข้อมูลคือไม่มีคำตอบในประเด็นนอกเหนือจากผู้ให้ข้อมูลคนก่อนหน้า ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกต การมีส่วนร่วมในการทำงาน และการสัมภาษณ์เจาะลึกมาวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล โดยดำเนินการร่วมกับกระบวนการรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร

กลุ่มที่ 2 เป็นกลุ่มผู้ยืนยันผลการเสนอแนวทางการจัดการทรัพยากรสินทางปัญญา

ประกอบด้วยนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญที่เคยมีประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรทางปัญญา และผู้บริหารระดับสูงของบริษัท ABC จำนวน 5 ท่าน โดยทางคณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีการคัดเลือกนักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญ ด้วยวิธีการเลือกแบบมีเกณฑ์ (Criterion Sampling) ตามหลักการของ Glaser, B. G. & Strauss, A.L. (2009) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือก ดังนี้

- 1) ผู้ที่เคยมีประสบการณ์ในการเป็นที่ปรึกษาโครงการของภาครัฐหรือภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับงานบริหารทรัพยากรทางปัญญา มีประสบการณ์อย่างน้อย 5 ปี เช่นโครงการส่งเสริมหน่วยจัดการทรัพยากรทางปัญญาในสถาบันอุดมศึกษา โครงการพัฒนาศักยภาพการขอรับความคุ้มครองทรัพยากรทางปัญญาให้กับเครือข่ายอุดมศึกษา หรือที่ปรึกษาสำหรับภาคเอกชนในการจัดการทรัพยากรทางปัญญา เป็นต้น
- 2) ผู้ที่เคยปฏิบัติงานหรือผู้ที่มีประสบการณ์การแก้ปัญหาให้กับสถานประกอบการในด้านจัดการทรัพยากรทางปัญญา อย่างน้อย 5 ปี และในการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ใช้แนวคำถามปลายเปิดที่มีความยืดหยุ่นสูง โดยมีการออกแบบโครงสร้างของข้อคำถามที่สามารถนำไปใช้ในการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

ผลการวิจัย

จากการลงพื้นที่ และร่วมวิจัยกับผู้ประกอบการ ทางคณะผู้วิจัยจึงสามารถสรุปแนวทางการจัดการทรัพยากรทางปัญญาบริษัท ABC ใน 4 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านแผนการจัดการทรัพยากรทางปัญญา

การจัดการทรัพยากรทางปัญญามีความเกี่ยวข้องกับหลาย ๆ ปัจจัยในการส่งเสริมและสนับสนุนความสามารถในการแข่งขันขององค์กร (Somaya, D., 2012) กลยุทธ์ทรัพยากรทางปัญญานับเป็นมาตรการที่ถูกกำหนดขึ้นและดำเนินการเพื่อส่งเสริมและอำนวยความสะดวก สร้าง พัฒนา จัดการ และปกป้องทรัพยากรทางปัญญา (WIPO, 2020) และการทรัพยากรทางปัญญาที่ดีย่อมส่งผลดีต่อองค์กรในหลาย ๆ ด้าน เช่น เพิ่มประสิทธิภาพทางการเงิน, เพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร, เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน, เพิ่มโอกาสในการเติบโตและการลงทุนเชิงกลยุทธ์ (Ch'ang S. & Yastrebroff M., 2003) ซึ่งการจัดการทรัพยากรทางปัญญาจะประสบความสำเร็จได้จำเป็นต้องมีการบูรณาการระหว่างกลยุทธ์ขององค์กรและกลยุทธ์ทรัพยากรทางปัญญา (Leone, M.I., 2016)

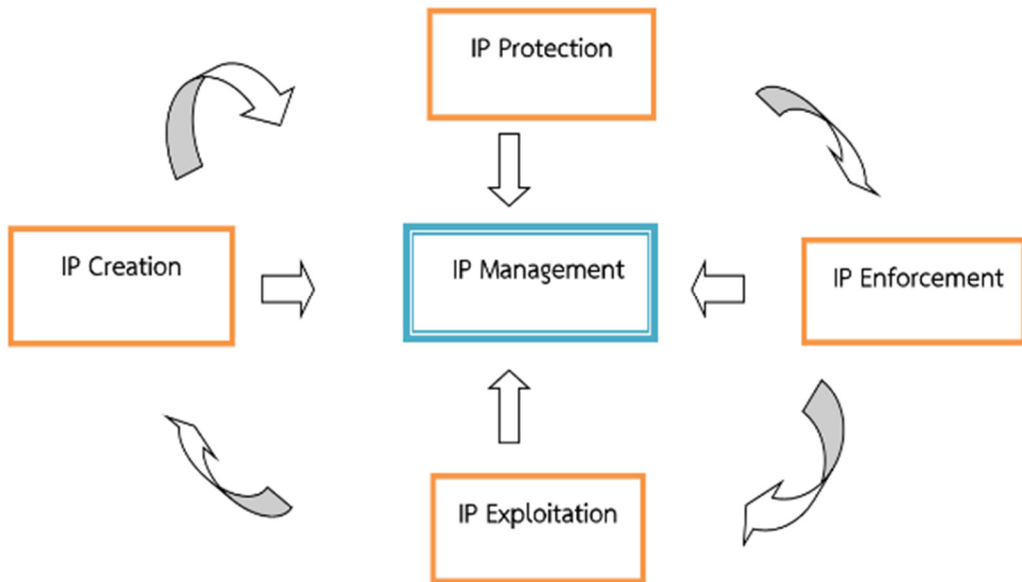
จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ในปัจจุบันบริษัท ABC ได้มีการจัดตั้งทีมงานวิจัยและพัฒนา ทีมงานขึ้นทะเบียนอาหารเสริม และทีมงานออกแบบของบริษัทเอง แต่ยังขาดระบบการจัดการและการบริหารในเรื่องของทรัพยากรทางปัญญา จึงส่งผลให้ทางบริษัทไม่สามารถกำหนดแผนการจัดการทรัพยากรทางปัญญาได้ ดังนั้นทางบริษัทจึงได้รับความเสียหายหลาย ๆ ด้าน เช่น การลอกเลียนแบบตราสินค้า การถูกเปิดเผยสูตรผลิตภัณฑ์ ดังนั้น

ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องในการบริหาร ควรทำการประชุมและสรุปแผนการจัดการทรัพยากรสินทางปัญญาออกมาเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นประโยชน์ต่อทางบริษัทเองและเป็นตัวกำหนดแนวทางของการบริหารงานต่อไปในอนาคต รวมไปถึงการให้ความร่วมมือและนโยบายให้กับทางพนักงานบริษัทได้รับรู้และดำเนินการตามนโยบายที่ได้กำหนดจากการจัดระบบแผนการจัดการทรัพยากรสินทางปัญญา โดยในช่วงเริ่มต้นทางบริษัท ABC ควรทำความเข้าใจกับการจัดการทรัพยากรสินทางปัญญา โดยอาจจ้างที่ปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญที่ด้านทรัพยากรสินทางปัญญา และทางบริษัทควรจัดทีมงานโดยคัดเลือกตัวแทนของแต่ละฝ่ายที่ประกอบไปด้วย ทีมงานวิจัยและพัฒนา ทีมงานขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ ทีมงานออกแบบ และทีมงานทางด้านกฎหมาย เพื่อเรียนรู้รูปแบบการจัดการทรัพยากรสินทางปัญญาจากที่ปรึกษาและทางบริษัทควรจัดให้พนักงานทุกส่วนของบริษัททำความเข้าใจในเรื่องทรัพยากรสินทางปัญญา นอกจากนี้ แผนในระยะยาวของบริษัทควรนำเรื่องการจัดการทรัพยากรสินทางปัญญาเป็นจุดแข็งสำหรับการแข่งขันในอุตสาหกรรมเวชสำอาง

2. ด้านกระบวนการบริหารทรัพยากรสินทางปัญญา

รูปแบบการบริหารงานทางด้านทรัพยากรสินทางปัญญาของทางบริษัท ABC เป็นรูปแบบการบริหารงานที่จัดการอยู่แค่กลุ่มบุคคลหนึ่งเท่านั้น พนักงาน ผู้ปฏิบัติงาน

นักวิจัย และส่วนต่าง ๆ ในบริษัท มิได้รับรู้รูปแบบการบริหารงานทางด้านการจัดการทรัพยากรสินทางปัญญา ซึ่งส่งผลให้เกิดปัญหาทางบริษัท ดังตัวอย่างที่ได้สอบถามจากผู้บริหารดังต่อไปนี้ “พนักงานของบริษัทบางคนลาออกไปอยู่กับบริษัทคู่แข่ง แล้วเอาข้อมูลของบริษัทไปเปิดเผยแก่คู่แข่ง” หรือ “เนื่องจากปัจจุบัน ทางบริษัท ABC เรา มีสินค้าที่ออกตลาดมาค่อนข้างมาก ทำให้ผู้ผลิตบางรายแอบอ้างผลิตสินค้าปลอม หรือกระทั่งการผลิตและใช้เลข อย. ปลอม และใส่ผู้ผลิตเป็นชื่อของบริษัท ABC เรา” จากตัวอย่างปัญหาที่เกิดขึ้นกับบริษัทจะพบว่ารูปแบบกระบวนการบริหารทรัพยากรสินทางปัญญายังไม่ประสบความสำเร็จส่งผลให้เกิดปัญหาดังกล่าว ดังนั้นทางบริษัท ABC ควรเริ่มกระบวนการการบริหารงานทางด้านการจัดการทรัพยากรสินทางปัญญาดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวทางกระบวนการบริหารทรัพย์สินทางปัญญา
ดัดแปลงจาก: Nenni, D. (2019)

จากรูปแบบที่ได้นำเสนอ ทางบริษัท ABC ควรจัดตั้งทีมงานในการศึกษาในการศึกษารูปแบบการบริหารโดยศึกษาจากหัวข้อ 4 หัวข้อหลักดังต่อไปนี้

1. การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา (IP Protection) จากปัญหาที่ทางบริษัท ABC พบมา เช่น พนักงานของบริษัทบางคนลาออกไปอยู่กับบริษัทคู่แข่ง แล้วเอาข้อมูลของบริษัทไปเปิดเผยแก่คู่แข่ง หรือพัฒนาสูตรผลิตภัณฑ์ให้ลูกค้าและพบว่าลูกค้านำสูตรดังกล่าวไปเปิดเผยให้คู่แข่งรายอื่นผลิต เป็นต้น ซึ่งทางบริษัทได้ทำการยื่นฟ้องร้องไปหลังจากพบความเสียหาย ซึ่งทางคณะผู้วิจัยและที่ปรึกษาทางด้านทรัพย์สินทางปัญญาได้เสนอแนะให้บริษัทหาทางป้องกันก่อนที่จะเกิดความ

ผิดพลาดอีก โดยแบ่งการคุ้มครองเป็น 3 ระยะ ได้แก่ระยะเริ่มต้นของการทำข้อตกลง ระยะของขั้นตอนการทดลองและผลิต และขั้นตอนการคุ้มครองหลังจากงานเสร็จแล้ว โดยแต่ละขั้นตอนจะมีรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไปตามขั้นตอนเพื่อเป็นการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาให้กับบริษัทในทุกๆ ด้าน

2. การสร้างสรรค์ทรัพย์สินทางปัญญา (IP Creation) จากการวางแผนของคณะผู้วิจัยและทางบริษัท พบว่ากลุ่มทรัพย์สินทางปัญญาของบริษัทได้แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มความลับทางการค้า กลุ่มลิขสิทธิ์ และกลุ่มเครื่องหมายการค้า ดังนั้นในการสร้างสรรคงานของบริษัททางคณะผู้วิจัยจึงแนะนำให้กลุ่มเฉพาะในการพัฒนาสร้างสรรคงาน เพราะ

ทรัพย์สินทางปัญญาของบริษัทส่วนใหญ่ไม่สามารถเปิดเผยได้ ดังนั้นการสร้างสรรค์งานจะต้องเป็นความลับเฉพาะของบริษัท

3. การใช้ประโยชน์ทรัพย์สินทางปัญญา (IP Exploitation) การนำทรัพย์สินทางปัญญาของบริษัทไปใช้เพื่อสร้างมูลค่า ซึ่งทางคณะผู้วิจัยพบว่าผลิตภัณฑ์จากบริษัทส่วนใหญ่เป็นลักษณะการจ้างผลิต โดยไม่มีตราสินค้าเป็นของตนเอง จึงส่งผลให้สูตรผลิตภัณฑ์ที่ถูกค้าส่งผลิตไม่สามารถนำมาเปิดเผยได้หรือผลิตซ้ำได้จนกว่าจะครบกำหนดสัญญา ดังนั้นการที่จะสร้างมูลค่าจากทรัพย์สินทางปัญญาทางบริษัทจะต้องเพิ่มแนวทางในการผลิตสินค้าในตราสินค้าของบริษัทเอง ซึ่งจะสามารถสร้างมูลค่าให้กับบริษัทได้เพิ่มขึ้น

4. การเฝ้าระวังสิทธิทรัพย์สินทางปัญญา (IP Enforcement) ทางบริษัท ABC ควรจัดให้มีทีมงานวิจัยและพัฒนา ทีมงานขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ และทีมงานออกแบบของตนเอง ซึ่งจากการที่มีผลงานออกมามากและมีลูกค้าจ้างผลิตสินค้าในตราสินค้าอื่น ๆ อย่างมากนั้น ทำให้ปัจจุบันบริษัท ABC มีการขึ้นทะเบียนกว่า 270 ทะเบียนที่ได้รับการอนุมัติจากองค์การอาหารและยา รวมถึงกรมวิิวิจัยพัฒนาและผลิต โดยในแต่ละทีมงานของบริษัท ABC ต้องทำการติดตามผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ออกสู่ตลาดเพื่อไม่ให้มีการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา และถ้ามีการพบการละเมิดทางทีมงานจะทำการแจ้งไปยังหน่วยงานทางด้านกฎหมายของบริษัทเพื่อดำเนินการต่อไป

เมื่อทำการศึกษารูปแบบทั้ง 4 หัวข้อแล้วทำการวางแผนให้มีความสัมพันธ์กับแผนการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา ก็จะได้รูปแบบการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาที่ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งรูปแบบในการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาของทางบริษัท ABC ครั้งนี้ได้มีความสอดคล้องกับ วริยา ล้าเลิศ (2563) ที่ได้ศึกษาในเรื่องการคุ้มครองทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ ภายใต้ระบบทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อการส่งเสริมเศรษฐกิจชีวภาพ ซึ่งให้ความสำคัญกับการจัดการในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา เพราะทรัพย์สินทางปัญญามีความสำคัญในทุกๆด้าน และถ้าสามารถสร้างรูปแบบการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาให้เป็นรูปธรรมได้จะส่งผลให้ปัญหาที่เกิดขึ้นสามารถลดลงได้อย่างชัดเจน

3. ด้านระบบการตรวจสอบทรัพย์สินทางปัญญา

ระบบตรวจสอบทรัพย์สินทางปัญญานับเป็นเครื่องมือในการระบุทรัพย์สินทางปัญญาขององค์กร โดยปกติแล้วการตรวจสอบควรตรวจสอบด้วยผู้ตรวจสอบทรัพย์สินทางปัญญาที่เชี่ยวชาญ แต่ในหลาย ๆ ครั้งการตรวจสอบเบื้องต้นอาจทำกันได้ภายในองค์กร (WIPO, 2020) การตรวจสอบทรัพย์สินทางปัญญาส่งผลดีใน หลาย ๆ ด้านต่อองค์กร เช่น ลดค่าใช้จ่ายขององค์กร, เพิ่มประสิทธิภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันทางธุรกิจ (Ackerman, P., 2018)

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ระบบตรวจสอบทรัพย์สินทางปัญญาบริษัท ABC สามารถสรุปมาเป็นขั้นตอนในการตรวจสอบได้ดังต่อไปนี้

1) ทำการระบุทรัพย์สินทางปัญญาอย่างละเอียดและจำแนกทรัพย์สินเป็นหมวดหมู่ ได้แก่ รายการทรัพย์สินทางปัญญาที่บริษัทได้ถือครองอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ เครื่องหมายการค้าจดทะเบียน ลิขสิทธิ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม หรือสิทธิบัตร ซึ่งมีการบันทึกทุก ๆ รายการที่ได้ดำเนินการอนุญาตให้ใช้สิทธิไปยังบุคคลที่สาม และทุก ๆ รายการที่ได้ขออนุญาตใช้สิทธิจากบุคคลที่สาม รวมถึงรายการแลกเปลี่ยนการอนุญาตซึ่งเป็นการอนุญาตแบบไขว้และทำรายการทรัพย์สินทางปัญญาอื่น ๆ ของบริษัทด้วย ตัวอย่างเช่น คู่มือการทำงานที่ใช้เฉพาะภายในบริษัท ฐานข้อมูล สูตรยา ข้อตกลงในการอนุญาตให้ขายผลิตภัณฑ์ของบริษัทในนามของบริษัทนั้นๆ สิ่งตีพิมพ์ของบริษัท องค์ความรู้ความเข้าใจผลิตภัณฑ์หรือกระบวนการของบริษัท เมื่อระบุรายการทรัพย์สินทางปัญญาแล้วให้ตรวจสอบอย่างละเอียด เพื่อให้ทรัพย์สินทางปัญญาที่บริษัทเป็นเจ้าของไม่มีข้อผิดพลาดตกหล่น ตรวจสอบว่าได้ลงทะเบียนครบถ้วนและถูกต้อง สัญญาต่างๆ ยังมีผลบังคับ และมีการจัดการนำมาใช้ประโยชน์

2) ลงรายการที่อาจมีอิทธิพลในภาพลักษณ์ภายนอกของธุรกิจ หรือมีอิทธิพลต่อการตลาด รวมไปถึงชื่อเสียงภาพลักษณ์ของ

บริษัท ตราสินค้าของผลิตภัณฑ์ สิ่งที่สร้างชื่อเสียงให้แก่บริษัทหรือแก่ผลิตภัณฑ์ ค่านิยมการรับรองผลิตภัณฑ์ การรับรองการส่งออก การอนุมัติการควบคุม การกระจายสินค้า และ

เครือข่ายวัตถุดิบ รายชื่อลูกค้า และโปรแกรมการตลาดและโฆษณา ประเมินมูลค่าทรัพย์สินทางปัญญาของทางบริษัท อีกประมาณ 5 ปีต่อไปในอนาคต จากรูปแบบขั้นตอนทั้ง 2 ขั้นตอนของข้อมูลในระบบตรวจสอบทรัพย์สินทางปัญญา สามารถสรุปออกมาเป็นส่วนหนึ่งของรายการทั้งหมดได้ดัง

3) จากการตรวจสอบทรัพย์สินทางปัญญาของทางบริษัท ABC พบว่า รูปแบบทรัพย์สินทางปัญญาของบริษัท ABC สามารถจัดกลุ่มได้ 3 กลุ่มดังต่อไปนี้

1. กลุ่มความลับทางการค้า (Trade Secret)

2. กลุ่มลิขสิทธิ์ (Copyright)

3. กลุ่มเครื่องหมายการค้า (Trademark)

นอกจากนี้ พบว่าทางบริษัท ABC เน้นรูปแบบการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาในเรื่องของความลับทางการค้า ซึ่งทางบริษัทได้จัดระบบการรักษาความลับไว้เป็นอย่างดี แต่ยังขาดระบบที่ชัดเจนในการทำรูปแบบกระบวนการบริหารทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งในบางหัวข้อของความลับทางการค้า ควรจัดรูปแบบการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาในปัจจุบันให้อยู่ในรูปแบบอื่น ๆ เช่น รูปแบบของสิทธิบัตรหรือรูปแบบของอนุสิทธิบัตรก็ได้ เพราะในรูปแบบของความลับทางการค้าที่ทาง

บริษัทได้ทำอยู่ในปัจจุบัน บางครั้งอาจไม่เป็นความลับตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เพราะมีการรับรู้ได้ของพนักงานบริษัทในหลาย ๆ ฝ่าย แต่ยังเป็นเป็นเรื่องที่ดีที่สูตรผสมผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ของทางบริษัท ABC ยังไม่ถูกเผยแพร่ออกไปสู่คู่แข่งทางการค้า ดังนั้น ทางบริษัท ABC จึงจำเป็นต้องทำการตรวจสอบและพิจารณาให้ชัดเจนว่า ทรัพย์สินทางปัญญาส่วนใดของทางบริษัทควรจัดทำให้อยู่ในรูปแบบสิทธิบัตร หรืออนุสิทธิบัตร

4. ด้านการจัดการองค์ความรู้ทรัพย์สินทางปัญญา

ในกระบวนการจัดการองค์ความรู้ทรัพย์สินทางปัญญานั้นทางบริษัท ABC จำเป็นต้องจัดทำความรู้ความเข้าใจให้ชัดเจนของเกี่ยวกับกระบวนการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาตั้งแต่ระบบผู้บริหารจนถึงระดับผู้ปฏิบัติงาน และทางบริษัท ABC ควรจัดรูปแบบการจัดการองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาขึ้นในบริษัท ABC เพื่อก่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจ และส่งผลให้เกิดประโยชน์โดยรวมของทางบริษัทให้สูงขึ้นกว่าเดิมซึ่งมีความสอดคล้องกับ จตุรภัทร วงศ์สิริสถาพร (2557) ที่เสนอแนวคิดในเรื่อง การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อทุนทางปัญญาของธุรกิจผู้ผลิตสินค้าขนาดกลางและขนาดย่อมที่ได้รับรองมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์ชุมชนจังหวัดลำปาง โดยเน้นการให้ความสำคัญกับการจัดการองค์ความรู้ที่ส่งผลต่อทุนทางปัญญา

ดังนั้นรูปแบบของทางบริษัท ABC หลังจากได้ปรับการทำงานแล้วในขั้นสุดท้ายต้องสร้างการจัดทำการจัดการองค์ความรู้ทรัพย์สินทางปัญญาขึ้นมาเพื่อให้เกิดความยั่งยืนขององค์ความรู้

อภิปรายผล

จากผลวิจัยพบว่าทาง บริษัท ABC มีความสามารถและความเชี่ยวชาญในการผลิตเวชสำอาง และมีความเชื่อมั่นจากลูกค้าจำนวนมากประกอบกับในปัจจุบันทางบริษัทได้เตรียมความพร้อมในการยกระดับบริษัทให้เข้าสู่ตลาดหลักทรัพย์ แต่จากปัญหาหลักของทางบริษัทคือการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา ที่ทางบริษัทยังไม่ได้จัดระบบให้ครอบคลุม ซึ่งเกิดปัญหาลึ้นอยู่ในปัจจุบันและอาจส่งผลไปในอนาคต ดังนั้นทางบริษัทควรเริ่มดำเนินการแก้ไขปัญหาจาก 4 ด้านของการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา 1) แผนการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา 2) กระบวนการบริหารทรัพย์สินทางปัญญา 3) ระบบตรวจสอบทรัพย์สินทางปัญญา และ 4) การจัดการองค์ความรู้ทรัพย์สินทางปัญญา ตามการเสนอผลการวิจัย และทางบริษัท ABC ควรเน้นเรื่องการความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการทรัพย์สินทางปัญญากับพนักงานในแต่ละระดับตามความเหมาะสม และปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่ค้นพบตามการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า เจ้าของบริษัท และผู้บริหาร ของบริษัทจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการจัดการทรัพย์สินทางปัญญา

ซึ่งมีความเห็นสอดคล้องกับแนวคิดของ (Gargate, G. & Momaya, K., 2018) ความสำคัญของทรัพยากรสินทางปัญญาเป็นการสร้างความยั่งยืนให้กับองค์กร (Singh, P. and Gargate, G. 2021; Gargate et al., 2018) และทรัพยากรสินทางปัญญามีค่ามากในระบบเศรษฐกิจปัจจุบันและการดำรงอยู่ของทรัพยากรสินทางปัญญาจะกลายเป็นเรื่องสำคัญหากผู้สร้างทรัพยากรสินทางปัญญาให้ความสำคัญถึงศักยภาพทางการค้า (Holgersson, M. & Aaboen, L., 2019) ที่ให้ความสำคัญกับการจัดการทรัพยากรสินทางปัญญา เพราะการจัดการทรัพยากรสินทางปัญญาสามารถสร้างรายได้และป้องกันการสูญเสียรายได้ให้กับบริษัทได้อย่างเป็นรูปธรรม รวมไปถึงสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่พบอยู่ในปัจจุบัน และสามารถเป็นเครื่องมือในการสร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้าได้ (Ernst, H., 2017; Candelin-Palmqvist et al., 2012)

ข้อเสนอแนะ

1. จากการวิจัยในครั้งนี้ของผู้วิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพผลที่ได้เป็นมุมมองส่วนหนึ่งของงานวิจัยซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ยังขาดมุมมองด้านกว้างดังนั้นในการทำการวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มในส่วนของการทำวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้ทราบมุมมองเชิงกว้าง
2. จากผลการวิจัยพบว่าจุดอ่อนของบริษัทคือยังขาดผู้เชี่ยวชาญที่ให้คำปรึกษาในการจัดการทรัพยากรสินทางปัญญา ดังนั้นในช่วงแรกทางบริษัทอาจขอความร่วมมือกับสถาบันการศึกษา หรือผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอคำแนะนำในการเริ่มต้นการจัดการระบบและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในช่วงเริ่มต้นได้
3. จากรูปแบบการจัดการทรัพยากรสินทางปัญญาที่เสนอในด้านต่าง ๆ ทางบริษัทควรจัดตั้งกลุ่มผู้รับผิดชอบด้านการจัดการทรัพยากรสินทางปัญญาให้เป็นรูปธรรมเพื่อสามารถดำเนินการต่าง ๆ ได้

เอกสารอ้างอิง

- กมลพรรณ แสงมหาชัย, ธงชัย ศรีวรรณะ, พิทวัส เอื้อสังคมเศรษฐ์ และคณะ. (2559). *ยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกลุ่มอุตสาหกรรมฐานชีวภาพ (Bio-Based Industry): อุตสาหกรรมเครื่องสำอาง*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: ปณณธร มีเดีย.
- กรุงเทพธุรกิจ. (2565). ยืด “เครื่องสำอางปลอม” มูลค่ากว่า 70 ล้าน ผงะเจอแบรนด์ดังเพียบ. สืบค้น 30 ธันวาคม 2565. (<https://www.bangkokbiznews.com/news/994506>)
- ข่าวสดออนไลน์. (2565). เกาหลีใต้โอด! แบรนด์เครื่องสำอาง “ถูกลอกเลียน” วางขายเกลื่อนทั่วจีน-อาเซียน. สืบค้น 30 ธันวาคม 2565. (https://www.khaosod.co.th/around-the-world-news/news_7424743).

- จตุรภัทร วงศ์สิริสถาพร. (2557). การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของการจัดการความรู้ที่ส่งผลกระทบต่อทุนทางปัญญาของธุรกิจผู้ผลิตสินค้าขนาดกลางและขนาดย่อมที่ได้รับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน จังหวัดลำปาง. *สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทสมส)*. 20(2.4), 79-88.
- ไทยโพสต์. (2564). ตลาดเครื่องสำอางค์! คนแห่เข้าชมงานพุ่ง พร้อมจับคู่ธุรกิจกว่า 600 คู่. สืบค้น 11 พฤศจิกายน 2023 จาก <https://www.thaipost.net/economy-news/237977/>.
- ลิขิต ลาเต๊ะ. (2564). *การบริหารความงาม* [เอกสารประกอบการสอน]. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- วริยา ล้าเลิศ. (2563). การคุ้มครองทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพ ภายใต้ระบบทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อการส่งเสริมเศรษฐกิจชีวภาพ. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*. 18(1), 49-62.
- Ackerman, P. (2018). Intellectual Property Audit and Management. In *Intellectual Property* (pp. 352–371). John Wiley & Sons, Ltd.
- Candelin-Palmqvist, H., Sandberg, B. & Mylly, U. M. (2012). Intellectual property rights in innovation management research: A review. *Technovation*, 32(9- 10), 502-512.
- Ch'ang, S. & Yastreboff, M., (2003). Intellectual Property Auditing: A Road to Riches. *Journal of Research and Practice in Information Technology*, 35, 169-177.
- Ernst, H. (2017). Intellectual Property as a Management Discipline. *Technology & Innovation*, 19(2), 481–492.
- Gargate, G. & Momaya, K. (2018). Intellectual property management system: Develop and self-assess using IPM model. *World Patent Information*, 52, 29–41.
- Gargate, G., Siddiquee, Q. & Wingkar, C. (2018). Intellectual property audit of an organization. *The Journal of World Intellectual Property*, 22(1–2), 16–35.
- Glaser, B. G. & Strauss, A. L. (2009). *The discovery of grounded theory: Strategies for qualitative research*. London: Transaction Publishers.
- Holgerrson, M. & Aaboen, L. (2019). A literature review of intellectual property management in technology transfer offices: From appropriation to utilization. *Technology in Society*, 59, 1-10.
- Leone, M. I. (2016). *Intellectual property and open innovation*. McGraw-Hill Education.
- Morris, A. (2015). *A Practical Introduction to In-depth Interviewing*. SAGE.

- Nenni, D. (2019). A Brief History of IP Management. Retrieved January 10, 2022 from <https://semiwiki.com/eda/cliosoft/8140-a-brief-history-of-ip-management/>.
- Saldana, J. (2011). *Fundamentals of Qualitative Research*. Oxford University Press.
- Somaya, D. (2012). Patent strategy and management: An integrative review and research agenda. *Journal of Management*, 38(4), 1084-1114.
- Singh, P. and Gargate, G. (2021). Legal protection, consolidation and evaluation of IP in Academic Units. *Journal of Intellectual Property Rights*, 26(2), 69-82.
- WIPO. (2020). *Methodology for the Development of National Intellectual Property Strategies*. Second edition, Switzerland.